

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ธมฺมจริยา — การประพฤติธรรม”

คำว่า **ธมฺมจริยา** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง มาจากคำ ๒ คำรวมกัน คือ **ธมฺม** (มุ่งหมายถึง กุศลธรรม) กับ คำว่า **จริยา** (การประพฤติ) แปลรวมกันว่า การประพฤติธรรม ได้แก่ ความน้อมประพฤติในสิ่งที่ดีงาม ในขณะที่กุศลธรรมเกิดขึ้นเป็นไป การประพฤติธรรมเป็นมงคล เป็นเหตุแห่งความเจริญอย่างแท้จริง ตามข้อความจากปรมัตถโชติกา อรรถกถา ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ มงคลสูตร ว่า “การประพฤติกุศลกรรมบถ ๑๐ ชื่อว่า ธรรมจริยา ก็การประพฤติธรรมนั้น พึงทราบว่าเป็นมงคล เพราะเป็นเหตุเข้าถึงโลกสวรรค์ สมจริงดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดังนี้ว่า ดูกรคฤหบดีทั้งหลาย เพราะเหตุที่มีการประพฤติธรรม ประพฤติสม่ำเสมอ สัตว์บางเหล่าในโลกนี้ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก ย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้”

สิ่งที่มีจริงทั้งหมดเป็นธรรม เป็นสิ่งที่มีจริงที่ทรงไว้ซึ่งลักษณะของตน ๆ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น เป็นจริงอย่างไร ก็เป็นจริงอย่างนั้น เช่น ความดีเป็นความดี จะเปลี่ยนแปลงความดีให้เป็นอย่างอื่นก็ไม่ได้ เพราะความจริงเป็นอย่างนั้น เมื่อกล่าวโดยประมวลแล้ว ธรรม มี ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ **นามธรรม** (จิต, เจตสิก, พระนิพพาน) และ **รูปธรรม** สิ่งที่มีจริงเหล่านั้นทรงตรัสรู้โดยบุคคล ผู้เลิศผู้ประเสริฐที่สุดในโลก คือพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงแล้ว ก็ทรงแสดงพระธรรมซึ่งเป็นคำสอนแก่พุทธบริษัทเพื่อให้เข้าใจธรรม (สิ่งที่มีจริง) ตามความเป็นจริง ซึ่งจะต้องมีการใช้คำเพื่อสื่อให้ผู้ฟังรู้ว่าพระองค์ตรัสถึงสิ่งใดเพื่อความเข้าใจของผู้ฟังอย่างถูกต้อง, เมื่อเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วว่า ธรรมคือสิ่งที่มีจริง ๆ ไม่ว่าจะอ่านพบข้อความใดในพระไตรปิฎก ก็ไม่พ้นไปจากเพื่อให้เข้าใจธรรมตามความเป็นจริง

พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษานั้น มีความละเอียดลึกซึ้งอย่างยิ่ง เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่ได้ศึกษาและมีความเข้าใจไปตามลำดับอย่างแท้จริง เพราะทุกส่วนของคำสอนที่พระองค์ทรงแสดงนั้น เป็นเครื่องเตือนเพื่อความเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต เพื่อความประพฤติที่ดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ตามความเป็นจริงแล้ว ขณะที่มีความประพฤติดีงาม วิเวกเว้นจากทุจริตประการต่าง ๆ ไม่กระทำกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ (ได้แก่ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ เฟื่องเลื่องอยากได้สิ่งของของผู้อื่น พยาบาทปองร้ายผู้อื่น และ เห็นผิด) เป็นผู้ตั้งจิตไว้ชอบในกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ มีการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นต้น นี่เรียกว่า **การประพฤติธรรม** เป็นความประพฤติที่เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายซึ่งอกุศลธรรมทั้งหลาย โดยไม่ใช้ตัวตนที่ประพฤติ แต่เป็นกุศลธรรมนั่นเอง เกิดขึ้นเป็นไป กุศลธรรมมีหลายชั้น ชั้นทาน ชั้นศีล ชั้นความสงบของจิต ก็รักษาผู้ประพฤติไม่ให้เกิดไปในอบายภูมิ แต่รักษาให้เกิดในสุคติภูมิ และยิ่งถ้าเป็นกุศลธรรมที่เป็นขั้นโลกุตระ ก็เป็นการรักษาอย่างยิ่ง คือ รักษาให้พ้นจากทุกขวิวัฏฏะ

ดังนั้น สภาพธรรมที่ติงาม ที่เกิดขึ้นเป็นไปในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ทาน การรักษาศีล การมีเมตตา มีความเป็นมิตร มีความเป็นเพื่อนหวังดีต่อผู้อื่น ไม่หวังร้าย พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ทุกเมื่อ ตลอดจนถึงการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ ก็เป็นการประพฤติธรรมทั้งหมด เป็นไปเป็นเพื่อชำระจิตใจของตนให้สะอาดจากอกุศลธรรม อย่างแท้จริง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]